BOTANICKÝ ÚSTAV AV ČR v. v. i.

TISKOVÁ ZPRÁVA

20. 12. 2010

Dnešní globalizace zatěžuje budoucí generace důsledky biologických invazí

Globalizace obchodu spolu s dalšími ekonomickými aktivitami způsobuje zavlékání invazních rostlinných a živočišných druhů člověkem do oblastí, ve kterých se přirozeně nevyskytují. Důsledky současné úrovně globální ekonomiky pro biologické invaze se však plně projeví až v budoucnosti.

Ukazuje to nová studie mezinárodního týmu 16 vědců, vedeného Franzem Esslem z Austrian Environment Agency ve Vídni, na které se podíleli Petr Pyšek a Vojtěch Jarošík z Botanického ústavu AV ČR v Průhonicích a Přírodovědecké fakulty UK v Praze. Studie vycházející tento týden v časopise Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America (PNAS) je výsledkem tříletého projektu DAISIE (Delivering Alien Invasive Inventory for Europe, www.europe-aliens.org), financovaného 6. rámcovým programem Evropské unie. Vědci zjistili, že současné zatížení evropských zemí invazními druhy z deseti taxonomických skupin lze lépe vysvětlit historickou úrovní makroekonomických faktorů, než úrovní současnou.

Většina invazních druhů po introdukci do nové oblasti totiž potřebuje určitý čas na to, aby zdomácněla a začala se šířit. Mezi zavlečením a dobou, kdy začne mít invaze environmentální a ekonomické důsledky, tedy existuje určité zpoždění, zpravidla v řádu desetiletí. Proto je vysoce pravděpodobné, že pokud jde o biologické invaze, projeví se důsledky současné výkonnosti evropských ekonomik až v budoucnosti – autoři článku zavádějí pro tento jev termín „invazní dluh“.

Nedávný výzkum stejné skupiny autorů ukázal, že výkonnost ekonomiky určitého regionu rozhodujícím způsobem určuje, do jaké míry je invadován nepůvodnímu druhy. Nová studie dokazuje, že historická úroveň z roku 1900 tří vybraných socioekonomických parametrů, u kterých byla prokázána úzká souvislost s invazemi (populační hustota obyvatelstva, HDP a výše exportu), predikuje současné invaze v Evropě lépe než úroveň týchž parametrů z roku 2000. „Vzhledem k tomu, že jsme do analýzy zahrnuli řadu skupin rostlin, bezobratlých živočichů i obratlovců v suchozemském i vodním prostředí, se dá říci, že ‘invazní dluh’ je obecně platným fenoménem,” říká Franz Essl, vedoucí autor studie. “Nebylo by dobré tuto skutečnost přehlížet či jakkoli podceňovat. Znamená to totiž, že jedním z vedlejších důsledků rychle se rozvíjejícího obchodu a odstraňování ekonomických bariér v současném světě je, že v následujících desetiletích bude invazních druhů přibývat, a to i kdyby se nám podařilo nové introdukce omezit. Navíc nejde jen o potenciální introdukce nových druhů, ale i o nepůvodní druhy již přítomné, kterým stále silnější vliv člověka na přírodu pomáhá nejprve se rozšířit a pak se stát invazními,” dodává Petr Pyšek z BÚ AV ČR, senior autor studie.

Proto je třeba v mezinárodních programech zaměřených na potlačování invazních druhů věnovat pozornost i těm nepůvodním druhům, které se mohou začít šířit v budoucnosti, a vytvořit účinný systém jejich včasné detekce a rychlé reakce na hrozící invazi. Jak autoři uvádějí, „semena budoucích invazí již byla zaseta.“

Kontakt:
prof. **Petr Pyšek**, Botanický ústav AV ČR, Průhonice
e-mail: pysek@ibot.cas.cz, tel. 271 015 266

prof. **Vojtěch Jarošík**, Katedra ekologie PřF UK Praha
e-mail: jarosik@cesnet.cz, tel. 221 951 804

Dr. **Franz Essl**, Environment Agency Austria, Austria
e-mail franz.essl@umweltbundesamt.at, tel. 0043-1-31304-3323, fax 0043-1-31304-3533

Essl F., Dullinger S., Rabitsch W., Hulme P. E., Hülber K., Jarošík V., Kleinbauer I., Krausmann F., Kühn I., Nentwig W., Vilà M., Genovesi P., Gherardi F., Desprez-Loustau M.-L., Roques A. & Pyšek P. (2010) Socioeconomic legacy yields an invasion debt. – Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America.

http://www.pnas.org/cgi/doi/10.1073/pnas.1011728108
(publikováno online 20. prosince 2010)

http://www.pnas.org/content/early/2010/12/10/1011728108.full.pdf+html

Fotografie: Obchod s okrasnymi rostlinami je velmi vyznamnym zdrojem invazních druhů rostlin. Trh ve Funchalu (Madeira). Foto Blanka Jarošíková.